

DANSK LITTERATUR I HOLLANDSK OVERSÆTTELSE

AF

TUE GAD

Det kongelige Biblioteks danske afdeling rummer foruden bøger på dansk også oversættelser af danske bøger til fremmede sprog. Fra tid til anden foretages en revision af bestanden, således undersøgte man for nylig, om samlingen af *hollandske* oversættelser var komplet. Dette arbejde gav anledning til mange iagttagelser, hvoraf jeg her skal meddele nogle. To spørgsmål melder sig naturligt: Hvad kender man i den hollandsk talende verden, Holland og Flandern, til dansk litteratur? og i hvor høj grad er dansk litteratur oversat til hollandsk?

De to spørgsmål dækker ikke hinanden: En bog kan være oversat og dog ukendt uden for en snæver kres. En del af Johs. Jørgensens bøger er i Holland udgivet af en „romersk-katolsk bogcentral“ og vil derfor næppe komme inden for det ikke-katolske publikums horisont. Hans Kirk kommer på et forlag, der hedder „Arbejderpressen“, og som ikke har megen kontakt med et borgerligt publikum. – Omvendt kan en forfatter godt være kendt i Holland, skønt han ikke er oversat til hollandsk. Af Georg Brandes er kun een bog oversat, men der er mange hollændere, der kender hans „Hovedstrømninger“ på tysk.

Med disse modifikationer kan det alligevel have sin interesse at undersøge, i hvor høj grad den danske litteratur er oversat til hollandsk. Denne lille artikel skulle da være en beskeden parallel til Elias Bredsdorffs afhandling „Danish literature in English translation“ (Orbis litterarum V, 1947) og hans bog med samme titel (1950). De fleste af de i det følgende nævnte hollandske oversættelser findes på biblioteket, de manglende søges nu fremskaffet.

Af den ældre danske litteratur er kun folkevisen „Agnete og Havmanden“ og Kingos „Sorrig og Glæde“ oversat, begge af den belgiske pangermanist C. J. Hansen i hans bog „Noordsche letteren“ (Gent 1860),

der er en introduktion til de nordiske sprog og litteraturer med gendigtninger af 74 danske og svenske digte.

Bortset fra disse smagsprøver indledes oversættelserne af dansk litteratur med Ludvig Holberg, der foreligger på hollandsk med alle sine hovedværker.

1747 udkom 6 komedier, oversat fra tysk: Det arabiske Pulver, Don Ranudo, Det lykkelige Skibbrud, Den Stundesløse, Pernilles korte Frøkenstand, Mascarade. Dette bind blev genoptrykt 1757 (med ændret titelblad) og 1768. 1766–68 udkom endnu 5 bind komedier, således at de nu alle var oversat. Skønt kun 1. bind 1. udgave angives at være oversat fra tysk, er de dog alle efter det tyske („Dänische Schaubühne“): det er en lidet tilfredsstillende oversættelse, forfladigende og fejlfuld som påvist af Saskia Ferwerda i hendes nyttige disputats „Holberg en Holland“ (Zutphen 1939), hvorfra de her følgende oplysninger om Holbergoversættelser er hentet.

Denne første udgave af komedierne i 6 bind blev efterfulgt af en oversættelse af 17 komedier i 4 bind 1794–97. Denne udgave er baseret dels på den ældre hollandske oversættelse, dels på dennes tyske forlæg, men ikke på den danske original.

Foruden disse to samlede udgaver er flere af komedierne oversat og udsendt separat, de fleste på vers og det aleksandrinere, således „Henrich og Pernille“ (1758, 2. opl. 1771) og „Diderich Menschengræk“ (1761, 2. opl. 1789). „Don Ranudo“ kom i aleksandrinere 1764 og i ny oversættelse på prosa 1804 efter Kotzebues tyske bearbejdelse. Enkelte scener findes tillige i en rejsebog om Danmark, oversat fra engelsk: A. Andersen Feldborg, Denemarken in tafereelen 1–2, Haarlem 1826 (Denmark delineated, Edinburgh 1824).

Efter Holbergs eget udsagn i tredje levnedsbrev (1743) har han allerede da ladet „Den politiske Kandestøber“ oversætte til hollandsk. Men den ældste kendte oversættelse er den i 6-bind-udgavens bind 2 fra 1766. Også „kandestøberen“ blev udsat for aleksandrinere (1771), og i det 19. århundrede blev den oversat på prosa to gange, 1853 efter Oehenschlägers tyske udgave og 1873 i en fri, aktualiseret gengivelse, hvor talen er om almindelig stemmeret, kvindeemancipation o. lign. Endelig udkom i 1952 en ny „fri, forkortet bearbejdelse“ for diletteantæatre.

„Det arabiske Pulver“ blev oversat to gange i det 18. århundrede: En alexandrinerbearbejdelse udkom ca. 1790, og ca. 1775 udførte den kendte hollandske digter W. Bilderdijk en gendigtning i 4- og 6-fods-jamber; den blev imidlertid ikke trykt før 1925. „Mascarade“ udkom i aleksandrinere 1777 og „Mester Gert Westphaler“ 1792 på prosa i en fri

bearbejdelse af en meget fri bearbejdelse på tysk (ved F. A. A. Meyer) af Holbergs enakter, så her er virkelig ikke meget tilbage af Holberg selv.

Af „Erasmus Montanus“ findes nogle scener i C. J. Hansens ovennævnte antologi fra 1860.

Som det ses er Holbergs komedier overordentlig fyldigt repræsenteret på hollandsk, men oversættelserne er langt fra Holbergs eget idiom: de er oversat ikke fra dansk, men fra tysk og/eller på vers. En komedieoversættelse, der gav et adækvat indtryk af originalen, savnedes i 200 år. Men så skabte B. A. Meuleman sin i næsten alle måder fortrinlige oversættelse af komedierne i 3 bind (1925–27) (1929 ekstra „De Usynlige“). Denne oversættelse er foretaget efter de danske originaler og af en mand, der behersker både Holbergs sprog og sit eget.

„Peder Paars“ er på hollandsk blevet til en prosafortælling (1792), en ofte fri gengivelse med en ny tendens: at parodiere den sentimentale roman. Skæmtedigtet „Critique over Peder Paars“ er i forkortet udgave oversat hos C. J. Hansen (1860).

„Niels Klim“ er udkommet i ikke mindre end 5 udgaver: 1741, 1744, 1761, 1778 og 1890. De er alle oversat fra den latinske original, de fire første er praktisk talt identiske, Holberg skal selv have udtalt sin tilfredshed med denne hollandske oversættelse. (Se: Scheibes tyske oversættelse af Peder Paars, 1764, s. LXXII og CLIV). Udgaven fra 1890 er en selvstændig oversættelse, noget forkortet og rensat for religiøst og moralsk anstødelige passager, således begravet affæren med præsidentens kone under en fodnote, hvori det hedder: „Baron Holberg betjener sig i denne fortælling af så plastiske udtryk, at vi må lade håbet fare om blot nogenledes at omforme disse efter den nutidige dannelses krav.“

„Moralske Tanker“ udkom 1747–48 under titlen „De Deensche Spectator“ og igen 1754 i en ny oversættelse med titlen „De Deensche Wijsgaer“ (Den danske filosof). Den første er oversat fra tysk, den anden fra dansk, men til gengæld med talrige overspringelser.

„Epistlerne“ udkom 1768–72 i fem bind, oversat fra tysk. De tre latinske „Levnedsbreve“ blev oversat, også fra tysk, 1765. Oversætteren har behandlet sit forlæg meget frit, navnlig i de passager, der handler om hans eget land. Hvor Holberg apropos den berømte hollandske renlighed siger, at hollænderne vasker deres gader, men ikke deres hænder, siger oversætteren: de skurer deres gader ligesom de vasker deres hænder og linned. I anledning af hollandsk nøjsomhed midt i stor rigdom siger Holberg: der er intet folk, hvis skæbne jeg mere ynker – det „oversættes“ til: der er intet folk, hvis lykke jeg agter højere (Ferwerda a. s. 159 ff.).

„Heltehistorierne“ udkom med bind 1 1748 og bind 2 1769, oversat fra tysk, „Heltindehistorierne“ i 2 bind 1782, også fra tysk. Endelig blev også Holbergs lille latinske skolebog „Synopsis Historiae Universalis“ oversat fra latinen 1779.

Efter „Niels Klim“ kommer også modstykket, Erik Pontoppidans kristeligt opbyggelige brev- og rejseroman „Menoza“ på hollandsk (1749 ff., 4. udg. 1775-76). Oversætteren har føjet til af sit eget, så bogen har fået mere end det dobbelte omfang: til den danske udgaves 56 breve i 3 bind svarer på hollandsk 152 breve i 7 store bind. Også Pontoppidans samling af kætterportrætter til skræk og advarsel, „Sandheds Kraft“ er oversat (1767).

Brorson kendes ikke på hollandsk, heller ikke Ambrosius Stub. Af Johs. Ewald er kun oversat tre sange fra „Fiskerne“: „Liden Gunver“, „En Søemand med et modigt Bryst“ og „Kong Christian“, alle hos C. J. Hansen (1860), „Kong Christian“ tillige hos Feldborg (1826) og i prosagengivelse hos en anden rejsebogsforfatter: A. Coussens, Penne-trekken uit Denemarken (Thielt 1913).

Hansen (1860) bringer af Wessel et par bidder fra „Kærlighed uden Strømper“ samt „Smeden og Bageren“ og „Herremanden“, desuden digte af J. Nordahl Brun, Claus Frimann, Edv. Storm („Hr. Zinklars Vise“), P. M. Trojel, Thaarup, Zetlitz, Malthe Conrad Bruun og Rahbek („Nu bort med alskens Politik“), et digt af hver forfatter. Han mangler P. A. Heiberg, der heller ikke ellers er oversat, men han har to digte af Baggesen: „Til min Søster“ („Skjøn er Purpur-Rosen“) og „Da jeg var lille“. Også Staffeldt er kommet med i samlingen, med digtet „Aftenrøden“ („Rose i en Vase af Lazur“).

I Oehlenschlägers egen levetid blev kun oversat „En Reise fortalt i Breve til mit Hjem“ (1816-17) og hans „Fortællinger“ i to bind, (1819), begge dele efter det tyske. Af Oehlenschlägers digte findes „Vahl“ og „Thorsing“ (fra „Langlandsreisen“) i Hansens antologi (1860), hvor man også finder brudstykker af „Hakon Jarl“, „Palnatoke“ og „Axel og Valborg“. Første gang et skuespil af Oehlenschläger blev oversat i sin helhed, var 1864, da „Hakon Jarl“ udkom i oversættelse. Denne udgave blev solgt „Til fordel for de danske sårede“. Derpå fulgte så „Correggio“ (1868), „Axel og Valborg“ 1871 og „Sokrates“ så sent som 1935. „Sct. Hans-Aften-Spil“ og „Aladdin“ er blandt meget andet ikke oversat.

Grundtvig er nok ikke helt ukendt i Holland, men han er ikke oversat, bortset fra, at „Modersmaalet“ findes hos Hansen (1860). Ingemann er faldet i rejsebogsforfatternes smag: Feldborg (1826) bringer digtet „Hvad er det o Pige, jeg hos dig tilbeder“, Hansen (1860) har også et, „Tumul-

ten i Sjælen“, men først Coussens (1913) har fundet frem til Holger Danskesangene og „Morgen- og Aftensange“: han gengiver på prosa otte kendte digte. En af Ingemanns romaner er oversat: „Valdemar Seier“ (1839-40) og en af hans mindre fortællinger: „Kunnuk og Naja eller Grønlanderne“ (1845). Af Carsten Hauch foreligger romanen „Robert Fulton“ (1862) og hos Hansen (1860) det lille digt „Forskjellig Attraa“.

Blicher er kun sparsomt oversat: 1839 udkom et lille, ikke særlig repræsentativt udvalg af noveller: „Himmelbjerget“, „Eva“, „Røverstuen“, „Stakkels Louis“, „Rodiserinden“, „Kjærlighed i Syden“ og „Urtepotten“. Hos Hansen findes Blichers digt „Til Sorgen“ („Du som taus med sænket Hoved staaer“).

Fru Gyllembourgs „To Tidsaldre“ kom på hollandsk under sønnen J. L. Heibergs navn (1848), „Korsveien“ kom året efter under hendes eget navn. Desuden udgaves ca. 1847 under J. L. Heibergs navn „De twee broeders“ (De to brødre), som jeg formoder er en oversættelse af fru Gyllembourgs novelle „Montanus d. Yngre“. Også til Carl Bernhards „Et Aar i Kiøbenhavn“ (1837) har Heiberg lagt navn, mens romanerne „Gamle Minder“ (1842) og „Krøniker fra Christian II's Tid“ (1848), „Lykkens Yndling“ (1851) samt tre bind noveller (1842-ca. 1847) kom under navnet Carl Bernhard. Af J. L. Heiberg selv er foruden digtet „Hvad er Elskov?“ (i Hansens antologi) kun eet værk udkommet på hollandsk, men det er også „En Sjæl efter Døden“, oversat i originalens versemål 1865.

Henrik Hertz' lystspil „Indqvarteringen“ blev oversat 1879 (2. udg. 1915) og hans roman „Stemninger og Tilstande“ 1850.

Af Chr. Winther er kun oversat et af digtene „Til Een“, nr. 91: „Naar Dagen er bortgangen“ (hos Hansen, 1860). Af Poul Møller er intet oversat, heller intet af Aarestrup eller Bødtcher.

H. C. Andersen er naturligvis den mest oversatte af alle danske forfattere. Pladsen tillader ikke her at opregne alle de mange udgaver af eventyrene, enkeltvis, flere sammen eller alle tilhobe. Gang på gang er de udsendt på ny, i nye oversættelser og med nye illustrationer. En undersøgelse af de enkelte udgavers forhold til originalen ville formentlig vise eksempler på alle gengivelsesmetoder ligefra den trofaste oversættelse til den udvandede tante-agtige „forbedring“. Foruden eventyrene er

Billedunderskrift til modstående side: Valdemar Sejr og Karl af Rise på vej bort fra Ivo i Skåne efter besøg hos den spedalske ærkebisp Anders Suneson. Litografi efter tegning af Valentijn Bing. Titelblad til bind 3 af Ingemanns „Valdemar Sejr“ på hollandsk, Leeuwarden 1840.

WALDEMAR
DE
OVERWINNAAR,
OF
Denemarken en de Denen

in het glansrijkst tijdperk hunner geschiedenis;

door

B. S. INGEMANN.

Uit het Deensch.

3^e DEEL.

H 254.

LEEWARDEN,
G. T. N. SURINGAR.
MDCCCXL.

oversat „Billedbog uden Billeder“ (1930) og romanerne „O. T.“ (1838), „Kun en Spillemand“ (1840) „Improvvisatoren“ (1846) og „De to Baronesser“ (fra engelsk 1849), samt „Mit Livs Eventyr“ (1858). I C. J. Hansens ofte omtalte antologi findes tre digte af H. C. Andersen: „Spillemand, spil paa Streng“ (af digtkresen „October“), „Hist, hvor Veien slaaer en Bugt“ og „Det døende Barn“. – Endelig er et udvalg af H. C. Andersens eventyr også oversat til frisisk (1943, 2. opl. 1946).

Carl Bagger er ikke oversat, af Paludan-Müller foreligger kun (hos Hansen) et digt, „Billedet“ („Skal aldrig meer jeg dig gjense“), og af Goldschmidt foreligger kun novellen „Maser“ (1900).

At interessen for Søren Kierkegaard er voxende kan ses af oversættelsernes placering i tiden. Kierkegaard indføres på hollandsk 1886 med de tre taler „Til Selvprøvelse“. Derpå kommer 1893 de tre gudelige taler „Lilien paa Marken og Fuglen under Himlen“. I dette århundredes begyndelse udsendes et fyldigt „Udvalg af Søren Kierkegaards Værker“ (1905, 2. opl. 1906, 3. reviderede opl. 1919) og „Nyt Udvalg af Søren Kierkegaards Værker“ (1911, 2. rev. opl. 1920) samt opbyggelige taler (1918, 2. opl. 1922) og „Kjærlighedens Gjerninger“ 1919. I 1930erne kommer de filosofiske værker: „Begrebet Angest“ 1931, „Frygt og Bæven“ 1932, (2. opl. 1937) og et udvalg fra dagbøgerne (1935). Samtidig fortsættes udgivelsen af opbyggelige taler: „Lidelseernes Evangelium“ udkommer i 6 oplag 1936–46, „Lilien paa Marken og Fuglen under Himlen“ kommer i ny udgave 1937 og „Hvad der fordres for til sand Velsignelse at betragte sig i Ordets Speil“ i 3 oplag 1938–45. Et nyt udvalg med titlen „Den enkelte og mængden“ udkommer 1939. Det ser ud til, at det i første række er de opbyggelige dele af Kierkegaards skrifter, man har ønsket oversat.

Af andre og mindre ånder fra århundredets midte er Carl Ploug repræsenteret med tre digte i C. J. Hansens bog: „Slaget ved Slesvig“ („Paaskeklokken kimed mildt“), „Den 25. Juli“ („Hil dig, Dag med Kampens Minde“) og „Længe var Nordens herlige Stamme“. Hostrup og Kaalund er ikke oversatte, men Chr. Richardt findes hos Coussens (1913) med 5 digte gengivet på prosa.

H. E. Schack er ikke oversat, men derimod fire underholdningsforfattere fra den tid: en hel række af Carit Etlars fortællinger findes på hollandsk: 1846 kom „Smuglerens Søn“ og „De to Studenter“, året efter „Hedemanden“, „Foldingbro“ og „Slægtskab“, og mange år efter oversattes „En Balnat“ (1899) og „Fredsfyrsten“ (1902), men ikke „Gøngenhøvdingen“ eller „Viben Peter“. – H. F. Ewald figurerer med sin samtidsroman fra 1873 „Agathe“ (oversat fra tysk 1877), men ikke med sine

historiske romaner. – Vilh. Bergsøes „Fra Piazza del Popolo“ er ikke udkommet på hollandsk, men „Fra den gamle Fabrik“ blev oversat fra tysk 1873, og 1914 udkom tre noveller. Henrik Scharlings „Ved Nytaarstid i Nøddebo Præstegaard“ har spredt hygge også i hollandske hjem. Fra 1900 til 1921 opnåede den at blive trykt i 5 oplag. Fortsættelsen „Min Hustru og jeg“ blev oversat 1910 og „Jøvik“ 1902.

Fra Det moderne Gennembrud og frem til idag er alle betydelige danske prosaforfattere – med et par iøjnefaldende undtagelser – repræsenteret på hollandsk ved en eller flere bøger. Af Gennembrudets fører Georg Brandes foreligger kun een bog på hollandsk, en samling litterære portrætter og anmeldelser om nordiske personligheder (Ibsen, Bjørnson, Kielland, Ellen Key, Selma Lagerlöf), udkommet 1905 („Scandinaafsche persoonlijkheden“).

J. P. Jacobsen er fyldigt og ofte oversat: „Niels Lyhne“ er oversat tre gange: 1889, 1917 (2. opl. 1944) og 1944 (2. opl. 1946) og „Marie Grubbe“ to gange: 1890 og 1931 (2. opl. 1940). „Mogens“ blev oversat 1911 og igen 1944, og 1952 udkom et bind med fire noveller: „Mogens“, „Et Skud i Taagen“, „Pesten i Bergamo“ og „Fru Fønss“.

Holger Drachmanns lyrik og skuespil er ikke oversat, men romanen „Forskrevet“ kom på hollandsk 1892, desuden er to af hans noveller oversat: „Kærlighed og Depeche“ (1901) og „To Skud“ (1913).

S. Schandorph er repræsenteret med fire romaner: „Uden Midtpunkt“ (1891), „Stillelivsfolk“ (1894), „Vilhelm Vangs Studenteraar“ (1896) og „Alice“ (1899). P. F. Rists roman „Lasse Månsson fra Skaane“ kom på hollandsk 1904, Erik Skrams „Gertrude Coldbjörnsen“ 1891. Vilh. Topsøe er ikke oversat, heller ikke Edv. Brandes.

Karl Gjellerup blev først oversat, efter at han havde fået den halve Nobelpris i 1917. Så kom hans romaner slag i slag: „Pilgrimen Kamanita“ 1918, „Minna“ 1919, „Tankelæserinden“ 1920, „Møllen“ 1921 og endelig „Rudolf Stens Landpraksis“ 1925. Oversættelserne af Henrik Pontoppidan er derimod spredt over et stort tidsrum: 1903 kom „Højsang“ og 1909 „Spøgelse“. Af hans store romaner er kun „Lykke-Per“ oversat, den kom så sent som 1932, og 1947 oversattes „Ung Elskov“ og „Minder“.

Herman Bang er meget fyldigere oversat end Pontoppidan: „Haabløse Slægter“ kom 1901, „Det hvide Hus“ og „Det graa Hus“ i ét bind med titlen „Stella“ og fortale af Georg Brandes 1903. „Mikaël“ blev udgivet på hollandsk 1905 (4. opl. 1927), „Fædra“ og „De uden Fædreland“ begge 1907. „Tine“ er oversat to gange (1890 og 1921), „Ved Vejen“ kom 1905 (nyt opl. 1942). Novellerne „Under Aaget“ kom i hollandsk

oversættelse 1892, „Sommerglæder“ 1903 og „Sælsomme Fortællinger“ 1918. Desuden er oversat føljetonromanen „De fire Djævle“ (1890) og enakteren „Du og jeg“ (1896).

Peter Nansens lille kvinderoman „Maria“ (oversat 1901) er hans eneste værk på hollandsk, og også Einar Christiansen er repræsenteret ved en roman, „Joppe“ (1891), mens Carl Ewald har fået oversat både sine eventyr (6 forskellige udgaver 1902–1938) og sine familie-bøger: „Min lille Dreng“ (1902, 3. opl. 1919) og „Min store Pige“ (1908, 3. opl. 1917). Thor Lange er ikke oversat.

Halvfemsernes lyrikere er som sådanne ukendte på hollandsk. Sophus Claussen, Helge Rode og Ludvig Holstein er ikke oversat. Af Viggo Stuckenberg foreligger kun den lille roman „Valravn“ (oversat 1900).

Tre af Johannes Jørgensens digte gengives på prosa i Coussens' rejsebog (1913), hvor man også finder et par sider prosa om Belgien fra „Indtryk og Stemninger“. I øvrigt er Johannes Jørgensen ganske overordentlig fyldigt repræsenteret, kun ikke som lyriker. Man har på hollandsk både hans katolske romaner „Den yderste Dag“ (1906), „Vor Frue af Danmark“ (1912, ny oversættelse 1917) og „Eva“ (1904), hans „Lignelser“ (1905), legenden „Den hellige Ild“ (1907) og bekendelsesskrifterne „Livsløgn og Livssandhed“ (1910) og „Min Livsanskuelse“ (1913). Af „Mit Livs Legende“ er oversat bd. 3–6 (1919, 1928), altså ikke de to bind om hans ungdom før omvendelsen. Af helgenbiografierne haves både de to store „Den hellige Frans af Assisi“ (1910, 5. udg. 1947; ny oversættelse 1918, 2. udg. 1938) og „Den hellige Katerina af Siena“ (1917) – men ikke „Den hellige Birgitta af Vadstena“ – og de mindre „I det Høje“ (1912), „Romerske Helgenbilleder“ (1913) og „Don Bosco“ (1931). Desuden krigsbogen om Belgien „Klokke Roland“ (1916) og rejsebøgerne „Lourdes“ (1913), „Rejsebilleder fra Nord og Syd“ (1905), „Goethe-Bogen“ (1919), „Jorsalafærd“ (1925). Adskillige af disse bøger er kommet i flere oplag og en af fortællingerne i „Lignelser“, „Skyggen“, er udsendt i bearbejdelse for amatørteater (1934). Johannes Jørgensen er altså kendt på hollandsk som katolsk opbyggelsesskribent på adskillige felter, men hans tidlige prosabøger og hans lyrik er ukendt.

Blandt Johannes Jørgensens andre samtidige findes S. Michaëlis på hollandsk med fortællingerne „Giovanna“ og „Æbelø“ (i eet bind 1902) og romanen „Himmelskibet“ (1925), Gustav Wied med romanen „Slægten“ (1907) og skuespillet „Skærmydsler“ (1928), Karl Larsen med de tre romaner „En Kvindes Skriftemaal“ (1902), „Seksten Aar“ (1905) og „En moderne Hverdagshistorie“ (1913) og Sven Lange med sin roman „Hjerterets Gerninger“ (1902). Poul Levin og Henri Nathansen er ikke oversat.

Gyrithe Lemche er smukt placeret med både „Folkets Synder“ (1906) og alle fem bind af „Edwardsgave“ (1933–34), men Agnes Henningsen har ikke fristet de hollandske oversættere. Derimod har Jenny Blicher-Clausens bøger haft succes: 1902–07 er syv af hendes romaner oversat. Noget lignende gælder Ingeborg Maria Sick.

Det 20. århundredes store danske forfatter Johs. V. Jensen er på hollandsk kun kendt i et meget utilfredsstillende omfang: Foruden „Bræen“ (1913) er oversat de to lidet repræsentative moderne romaner „Madame d'Ora“ (1910) og „Gudrun“ (1937), altså ingen myter, ingen himmerlandshistorier, ingen digte, ikke „Kongens Fald“, kun en bog af „Den lange Rejse“.

Den store gruppe hjemstavnsprægede forfattere fra begyndelsen af århundredet er ret fyldigt repræsenteret: Skjoldborg med dobbeltromanen „Gyldholm“ – „Per Holt“ (1925) og novellen „Sara“ (1927), Jakob Knudsen både med den store roman „Gjæring“ – „Afklaring“ (1907) og med „Sind“ (1906) samt „Inger“ og „For Livets Skyld“ (begge 1908). Marie Bregendahl har fået oversat sin tidlige fortælling „Hendrik i Bakken“ (1906) og sin sene store roman „Holger Hauge og hans Hustru“ (1946). Af Aakjær er kun oversat agitationsromanen „Vredens Børn“ (1928). Af Harry Søiberg er hans to hovedværker oversat: „De Levendes Land“ (1925) og „Søkongen“ (1927), af Thomas Olesen Løkken trilogien „Bonden Niels Hald“ (1927–38), og desuden „Klaus Bjerg og Bodil“ (1926) og „Den danske Arv“ (1952). Thorkild Gravlund er derimod ikke oversat. Vor store sociale forfatter Martin Andersen Nexø foreligger med både store og små romaner: „Pelle“ (1926), „Ditte“ (1924), „Morten hin Røde“ (1948), „Det bødes der for –“ (1928), „Familien Frank“ (1928) og „Midt i en Jærntid“ (1929), desuden noveller (1934) og erindringerne „Et lille Kræ“ (1934), „Under aaben Himmel“ (1937) og „For Lud og koldt Vand“ (1941).

Lyrikerne af denne generation: Thøger Larsen, Rørdam, L. C. Nielsen kendes ikke på hollandsk, Hjortø heller ikke, men Harald Kidde har fået oversat „Aage og Else“ (1905) og „De Blinde“ (1907), (men ikke „Helten“) og Otto Rung de tre romaner „Paradisfuglen“ (1922), „Da vandene sank“ (1923) og „Lykkens røde Roser“ (1924). Johs. Buchholtz blev ikke oversat før 1938. I dette år kom „Dr. Malthes Hus“ og „God lille By“, dernæst blev også to tidligere bøger oversat: „Egholms Gud“ (1940) og „Susanne“ (1946). Harald Bergstedt er ikke oversat.

Karin Michaëlis har haft en umådelig succes. „Den farlige Alder“ kom på hollandsk 1911 og desuden er fra 1903 til 1940 seksten af hendes

bøger oversat, de fleste fra tysk. Thit Jensens „Kongen fra Sande“ blev ikke oversat før 1934, 1939 kom „Stygge Krumpen“ og 1942 „Jorden“. Edith Rodes „De tre smaa Piger“ er oversat i 1953.

De danskskrivende islændinge er også udkommet på hollandsk: Sigurjónssons skuespil „Bjærg-Ejvind og hans Hustru“ (1913), Kambans romaner „Skálholt“ (1932) og „Jeg ser et stort skønt Land“ (1939) og af Gunnarsson både „Borgslægtens Historie“ (1915 ff.) og talrige andre. Også færingen Jørgen-Frantz Jacobsens „Barbara“ er med (1940).

Af forfattergenerationen fra 1. verdenskrig er Seedorff Pedersen og Bønnelycke, Gelsted og Tom Kristensen ikke oversat. Af Paludan er oversat de to romaner „Fugle omkring Fyret“ (1926) og „Markerne modnes“ (1928), men ikke „Jørgen Stein“.

De socialrealistiske fortællere er fyldigt oversat: Erling Kristensen: „Stodderkongen“ (1930), Hans Kirk: „Fiskerne“ (1937), „Daglejerne“ (1938) (denne bog er også udkommet på esperanto på hollandsk forlag), „De nye Tider“ (1949) og „Slaven“ (1950). To bøger af Leck Fischer er oversat: „Det maa gerne blive Mandag“ (1935) og „Hvordan i Morgen?“ (1939), og to af Mogens Klitgaard: „Der sidder en Mand i en Sporvogn“ (1940) og „Elly Petersen“ (1941). Men Herdal er ikke oversat og heller ikke Knuth Becker, derimod er J. Bech Nygaards „Guds blinde Øje“ kommet på hollandsk (1948).

Mange andre danske fortællere foreligger på hollandsk. Marcus Lauesens suksesroman „Og nu venter vi paa Skib“ er naturligvis oversat (1932), men også „De meget skønne Dage“ (1934) og „Skipper Theobald“ (1939). Hulda Lützens debutbog „Degnens Hus“ er oversat (1930), og Jørgen Nielsens „Dybet“ (1942). Karen Aabyes „Der er langt til Paris“ kom på hollandsk 1947, og 1953 kom hendes slægtsroman i tre dele: „Det skete ved Kisum Bakke“, „Fruen til Kejsergaarden“ og „Vi, der elsker Livet“. Af Kelvin Lindemann er „Huset med det grønne Træ“ oversat (1949), af Hans Scherfig „Den forsvundne Fuldmægtig“ (1939) og „Det forsømte Foraar“ (1949). Knud Sønderby har endnu kun fået oversat sin Grønlandsroman „De kolde Flammer“ (1943). Aage Dons findes på hollandsk med „Frosten paa Ruderne“ (1949) og „Her mødes alle Veje“ (1950). Af H. C. Branner er den første og den hidtil sidste roman oversat: „Legetøj“ (1937) og „Rytteren“ (1952). Martin A. Hansens „Løgneren“ udkom på hollandsk 1951.

En række forfattere fra denne tid er (endnu) ikke oversat, således Aase Hansen, Johs. Wulff, Michael Tejn, William Heinesen og Tove Ditlevsen.

I trediverne oversattes Nis Petersens to romaner „Sandalmagernes Gade“ (1933, 6. oplag 1951) og „Spildt Mælk“ (1934), men hans noveller

og lyrik er ikke oversat. Det gælder i det hele taget, at moderne dansk lyrik ikke er oversat til hollandsk. Af Karen Blixen er kun „Den afrikanske Farm“ oversat (fra engelsk, 1938), ikke hendes fantastiske fortællinger, der måske er for kapriciøse for de flegmatiske hollændere.

En moderne dansk forfatter med meget stor anseelse i Holland er J. Anker Larsen. Naturligvis er hans præmicroman „De Vises Sten“ oversat (1924), men interessen har holdt sig, og alle hans efterfølgende romaner er blevet oversat, efterhånden som de udkom: „Martha og Maria“ 1925, „Sagnet som vokser ind i Himlen“ 1928, „Rus“ 1931, „Kong Lear fra Svendborg“ 1933, „Olsens Daarskab“ 1943. Desuden er udkommet novellen „Papirbaaden“ (1946), tre foredrag (1927) og de ‘åndelige erfaringer’ „For aaben Dør“ (1927).

Det er Romanerne, der dominerer oversættelseslitteraturen. Lyrikken og Dramaet er meget ringere stillet: Lyrikerne Per Lange og Paul la Cour er ikke oversat, og dramatikerne Svend Borberg, Sven Clausen, Soya og Kjeld Abell heller ikke.

Kaj Munk derimod har i det sidste par år fået et meget stort navn i Holland, dog ikke i første række som dramatiker. Hans „10 Oxford Snapshots“ blev oversat, da de var aktuelle (1937), men iøvrigt er det først efter krigen, at Kaj Munk er slået igennem i Holland: Prædikenerne „I Guds Bismær“ kom 1947, hans ‘første og sidste prædikener’ 1948, samme år erindringerne „Foraaret saa sagte kommer“. Et udvalg af artikler og prædikener blev oversat 1949, et nyt udvalg kom 1950 og endnu et 1951. Desuden er Kaj Munks bibelparagrafer for børn „Jesus’ historier“ oversat (1950) og ligeledes (1952) hans gengivelse af Lukas-evangeliet og Apostlenes Gerninger fra „Det Nye Testamente gengivet af danske Digtere“. Af Kaj Munks skuespil er oversat „Ordet“ (1951), „De Herrer Dommere“ (1953) og „Kærlighed“ (1953).

Denne undersøgelse har kun omfattet de forfattere, der er nævnt i det foregående, men for deres vedkommende har jeg søgt at få alle oversættelser med. Jeg har dog kun medtaget selvstændige bøger og antologier (herunder rejsebøger af hollændere, der fortæller om Danmark og giver prøver på landets litteratur), men ikke tidsskrifter. Der findes umådelig mange – også litterære – tidsskrifter på hollandsk, og det er sandsynligt, at man hist og her vil kunne finde oversættelser af danske digte, essays eller noveller.

Undersøgelsen har ikke omfattet underholdningslitteratur for børn og voksne, rejsebeskrivelser eller faglig og videnskabelig litteratur. Også på disse områder er, særlig i vor egen tid, adskillige danske bøger oversat til hollandsk. Jeg nævner et par tilfældigt valgte eksempler:

Jens Sigsgaards berømte børnebog „Palle alene i Verden“ er oversat (1951), og flere af Torry Gredstedts drengebøger findes på hollandsk. 3 bøger af Sigurd Elkjær er oversat, 3 af Morten Korch og 2 af Johanne Korch. Det store navn på de spændende og hyggelige romaners felt var i mellemkrigstiden Jørgen Falk Rønne, af hvem 10 bøger blev oversat i op til 10 oplag (1921–31). I øvrigt oversættes som man kan tænke sig til stadighed adskillige bestsellers, blandt de sidst oversatte er Aage Falk Hansens „Avismanden“ og Finn Søborgs „Sådan er der så meget“ (begge 1953). Rejsebogsforfattere som Aage Krarup Nielsen og Peter Freuchen er også oversat.

Inden for den videnskabelige og faglige litteratur findes der oversættelser til hollandsk både i ældre og nyere tid, lige fra Thomas Bartholin d. æ.s 200 sjældne anatomiske historier (oversat fra latin 1657) over H. C. Ørstedts „Aanden i Naturen“ (1854) til Kaj Birket-Smith: „Kulturens Veje“ (1950).

Listen over oversættelser til hollandsk af dansk skønlitteratur indeholder et par træk, der bør fremhæves.

Således viser det sig, at nyere dansk lyrik og dramatik er meget dårligt repræsenteret. Der savnes på hollandsk antologier over disse områder, som det findes på andre sprog, navnlig på engelsk.

Desuden viser det sig, at den danske guldalderlitteratur kun sporadisk er oversat, mens der er talrige oversættelser af litteraturen efter 1870. Dette må ses på baggrund af, at det litterære liv i Holland og Flandern var hensygnende i det 19. århundrede, indtil det blomstrede op igen omkring 1880. De mange romanoversættelser i det 20. århundrede må også ses i sammenhæng med en vældig romanproduktion i det hele taget: man må ikke tro, at de her nævnte oversættelser også alle er læst og husket i større omfang. I mange tilfælde vil de være druknet i den årligt tilbagevendende strøm af romaner.

Derimod kan man se, at der i Holland – af forlæggere, oversættere og læsere – blandt de danske forfattere er udvalgt et ret lille antal, som er oversat i et så repræsentativt omfang, at man kan få et gyldigt indtryk af deres forfatterskab på hollandsk. Disse forfattere er (bortset fra nogle underholdningsforfattere) for det første Holberg og H. C. Andersen, for det andet Kierkegaard, Johs. Jørgensen og Kaj Munk, der alle tre især kendes som kristeligt opbyggelige forfattere, for det tredje en række romanforfattere af vidt forskellig art: J. P. Jacobsen, Herman Bang, Gjellerup, Andersen Nexø, Karin Michaëlis, Gunnarsson, Hans Kirk og Anker Larsen.